

RESULTAAT

VAN DEN VERBOUW VAN VERSCHILLENDE AARDAPPELRASSEN
IN 1909 AAN DE RIJKS HOOGERE LAND-, TUIN- EN
BOSCHBOUWSCHOOL.

DOOR

DR. OTTO PITSCH.

In onderstaande tabellen zijn de per H.A. omgerekende oogsten aan knollen van de aardappelrassen samengesteld, welke op de proefvelden der Rijks Hooge Land-, Tuin- en Boschbouwschool in 1909 verbouwd werden.

De door elk ras ingenomen oppervlakte bedroeg op 't Spijk (kleigrond) $\frac{1}{8}$ are, op den zandgrond ruim 1 are.

In de tabellen zijn de rassen zoodanig gerangschikt, dat daarin voor elke groep (vroeg, midden-vroeg en late) het in de lijst hooger geplaatste ras een grooteren oogst aan knollen (totaal) heeft opgeleverd, dan het lager geplaatste.

De achter de zaaiers geplaatste letters E, T, D en S beteekenen Eigenheimers, Trophine, Delicaat en Simson.

VERBOUWD OP KLEIGROND IN 1909.

VARIËTEIT.	OOGST AAN GEZONDE KNOLLEN PER H.A.			GEHALTE AAN ZETMEEL.	OOGST AAN ZET- MEEL PER H.A.	ZIEKEN.	SMAAK.
	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.				
<i>Vroeg.</i>	H.L.	H.L.	H.L.	%	K.G.	H.L.	
Juli	144	40	184	11,9	1533		Tamelijk
Haantjes	144	40	184	14,1	1816		Goed
Schoolmeesters	152	24	176	13,4	1651	48	Goed
Hoorntjes	136	40	176	11,9	1466	56	Goed
VroegeroodeZwiebel.	144	24	168	14,3	1682		Slecht
Adorpers	128	40	168	14,5	1705	56	Tamelijk
Blauwkiemen	112	32	144	12,4	1250		Goed
Maike	96	32	128	14,7	1317	64	Tamelijk
Beekema's	80	32	112	14,1	1105		Goed
Vroeg Engelsen	64	32	96	9,	605	40	Tamelijk
Vroeg blauwen	64	24	88	13,4	825		Goed
Westlanders	32	16	48	14,6	491	56	Goed
Gele muizen	32	16	48	14,7	494		Goed
<i>Midden vroeg.</i>							
Eigenheimers	160	40	200	14,9	2086		Zeer goed
Oude grauwtam	144	48	192	15,4	2070	72	Tamelijk
Negenweekers	136	32	168	13,6	1599	96	Tamelijk
Mr. Carol	120	32	152	13,6	1447		Tamelijk
Steengraafjes	24	32	56	15,	588	96	Goed
<i>Late.</i>							
Ceres	384	56	440	15,8	4866		Slecht
Silesia	304	56	360	16,	4032	80	Slecht
Koningin Emma	224	56	280	14,1	2764	72	Slecht
Zaaier 22 (E × T)	208	72	280	11,3	2215		Goed
Cupido	224	40	264	17,1	3160		Tamelijk
Zaaier 25 (D × S)	216	40	256	17,1	3064	64	Goed
Ingeborg	200	40	240	19,	3192		Slecht
Animo	176	64	240	18,2	3058		Slecht
Tuinparel	184	48	232	17,5	2842		Slecht
Paul Kruger	192	40	232	18,2	2956		Slecht
Alida	192	32	224	13,	2038	72	Slecht
Witte ruigen	176	48	224	16,9	2650		Tamelijk

VERBOUWD OP KLEIGROND IN 1909.

VARIËTEIT.	OOGST AAN GEZONDE KNOLLEN PER H.A.			GEHALTE AAN ZETMEEL.	OOGST AAN ZET- MEEL PER H.A.	ZIEKEN.	SMAAK.
	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.				
<i>Late.</i>	H.L.	H.L.	H.L.	%	K.G.	H.L.	
Turken	176	48	224	15,4	2415		Goed
Zeeuwsche blauwen	160	64	224	14,1	2211		Zeer goed
Gloria	176	40	216	15,8	2389		Slecht
Hallumer gelen	160	56	216	19,7	2980		Goed
Oijama	192	24	216	17,3	2616	56	Slecht
Avenir	176	40	216	16,4	2436	56	Uitmont.
Eureka	168	40	208	19,	2766		Slecht
Amylum	152	56	208	17,5	2548		Slecht
Aspasia	160	40	200	16,4	2296		Tamelijk
Jaune 'd Or	160	32	192	13,2	1774	56	Tamelijk
Gloria mundi	152	40	192	15,4	2070	72	Tamelijk
Furst zur Lippe	160	32	192	16,2	2177		Slecht
Juno	160	32	192	16,4	2204		Slecht
Gevlekte Engelschen.	144	48	192	17,7	2379		Tamelijk
Eigenheim. (Kuipers)	160	32	192	16,9	2271	48	Goed
Cuilenburger rooden.	152	40	192	17,5	2352		Tamelijk
Zaaier 5 (E × T)	152	32	184	17,1	2202		Goed
Richters Imperator	152	32	184	16,4	2112		Slecht
Rothhaut	136	48	184	15,1	1945	64	Slecht
Felix	128	56	184	17,3	2228		Slecht
Juweel	144	24	168	14,7	1729	40	Slecht
Rosetta	128	40	168	17,1	2011		Tamelijk
Hamburger rooden	128	32	160	19,9	2229		Goed
Zaaier 19 (E × T)	112	48	160	16,2	1814		Goed
Zomer rooden.	112	40	152	20,7	2202		Slecht
Ballon	112	40	152	19,2	2043		Slecht
Ronde wolkammers	80	48	128	15,1	1353		Tamelijk
Lange wolkammers	96	24	120	14,9	1252	40	Goed
Prima	80	40	120	20,7	1739		Tamelijk
Odin.	80	32	112	15,6	1223		Slecht
Reichs. Kanzler	80	32	112	22,2	1740		Slecht
Geldersche Kralen	64	48	112	19,4	1521		Goed

VERBOUWD OP KLEIGROND IN 1909.

VARIËTEIT.	OOGST AAN GEZONDE KNOLLEN PER H.A.			GEHALTE AAN ZETMEEL.	OOGST AAN ZET- MEEL PER H.A.	ZIEKEN.	SMAAK.
	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.				
<i>Late.</i>	H.L.	H.L.	H.L.	%	K.G.	H.L.	
Fortuna	64	24	88	14,9	918	40	Slecht
Licht gelen	40	24	64	15,1	676		Goed
Delicaat	40	16	56	16,9	662		Goed
Duitsche rooden	16	8	24	16,2	272		Tamelijk
Orania	16	8	24	12,4	208		Slecht

VERBOUWD OP ZANDGROND IN 1909.

VARIËTEIT.	OOGST AAN GEZONDE KNOLLEN PER H.A.			GEHALTE AAN ZETMEEL.	OOGST AAN ZET- MEEL PER H.A.	ZIEKEN.	SMAAK.
	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.				
<i>Vroege.</i>	H.L.	H.L.	H.L.	%	K.G.	H.L.	
Zaaier 33 (E × T)	291	50	341	16	3819	22	Goed
Schoolmeesters	194	66	260	12,6	2293		Tamelijk
Zaaier 5 (E × T)	222	27	249	14,9	2597		Zeer goed
Adorpers	177	27	204	14,9	2128		Goed
Beekema's	155	27	182	14,5	1847		Goed
Juli	144	22	166	11,9	1383		Tamelijk
Vroege blauwen	111	22	133	13	1210		Zeer goed
Haantjes	111	16	127	15,8	1404		Tamelijk
Vroege Engelschen	88	22	110	13,6	1047		Goed.
Westlanders	66	33	99	13,6	942		Tamelijk
Gele muizen	55	16	71	13,9	691	Goed	
<i>Midden vroege.</i>							
Avenir	188	33	221	16,6	2568		Uitmont.
Eigenheimers	155	27	182	17,5	2229		Uitmont.
Mr. Carol	144	22	168	13,4	1557		Tamelijk.
Oude grauwtam	111	22	133	16,4	1527		Goed.

VERBOUWD OP ZANDGROND IN 1909.

VARIËTEIT.	OOGST AAN GEZONDE KNOLEN PER H.A.			GEHALTE AAN ZETMEEL.	OOGST AAN ZET- MEEL PER H.A.	ZIEKEN.	SMAAK.
	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.				
<i>Late.</i>	H.L.	H.L.	H.L.	%	K.G.		
Koningin Emma	291	66	357	16,9	4223		Slecht
Silesia	291	50	341	16,2	3867		Slecht
Zaaier 25 (D × S)	291	41	332	15,6	3625		Zeergoed
Zaaier 22 (E × T)	250	41	291	15,1	3067		Tamelijk
Zaaier 17 (E × T)	216	33	249	15,8	2754		Goed
Hamburger rooden	200	41	241	14,3	2412		Tamelijk
Eigenheimer (kuipers)	200	33	233	14,5	2365		Uitmont.
Avenir	200	33	233	16,4	2675		Uitmont.
Cuilenburger rooden	200	27	227	14,5	2304		Tamelijk
Paul Kruger	191	33	224	13,6	2132		Slecht
Orania	183	41	224	14,5	2273		Slecht
Reichskanzler	166	50	216	18,8	2842		Tamelijk
Animo	166	38	204	16,4	2342		Tamelijk
Felix	133	38	171	15,8	1894		Goed
Zeeuwsche blauwen	133	33	166	15,1	1754		Zeergoed
Wolkammers	133	33	166	13,2	1533		Goed
Geldersche kralen	133	22	155	16,6	1801		Goed
Delicaat	122	16	138	15,8	1526		Goed
Zaaier 19 (E × T)	111	22	133	15,6	1452		Zeergoed

Uit deze overzichten blijkt in de eerste plaats, dat de aardappeloogst op 't Spijk geheel mislukt is. De oorzaak van deze mislukking is te zoeken in de zware regens met hagel tegen het einde van de maand Mei en de zware regen en hagel op 9 Augustus (55½ m.m. in een uur.)

Het gewas op 't Zand heeft wel geleden door regen en hagel in Mei en ook later in Augustus maar op 9 Aug. is het gewas aldaar niet verhageld.

Betrekkelijk gunstig op zandgrond is van de vroege soorten de oogst aan knollen van Zaaier 33 en 5 en van de laten van Zaaier 25 en 22. De laatste beide rassen worden in oogstkwantiteit wel overtroffen door Koningin

Emma en Silesia, die echter wegens hun slechte smaak geen eetaardappels zijn.

Van de midden-vroege rassen heeft de Avenir den grootsten oogst aan knollen gegeven.

Bij de late rassen staat Avenir gelijk met de Eigenheimers (Kuipers).

De midden-vroege Avenir is uit de late door sorteering verkregen; beide vormen leveren uitmuntende aardappels.

RASSEN

(UIT IN 1906 UITGEVOERDE KRUISINGEN VERKREGEN.)

A. VERBOUWD OP ZANDGROND IN 1909.

N ^o .	KRUISING.	OOGST AAN GEZONDE KNOLLEN PER H.A.			GEHALTE AAN ZETMEEL.	OOGST AAN ZETMEEL PER H.A.	ZIEKEN.	SMAAK.
		GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.				
2	N × E	228	85	313	11,3	2476		Tamelijk
3	N × E	271	38	309	14,3	3093		Slecht
18	D × E	270	21	291	15,4	3137		Tamelijk
15	B × E	228	42	270	17,3	3269		Goed
1	N × E	214	50	264	13,	2402		Tamelijk
20	D × E	214	33	247	15,1	2611		Slecht
7	N × E	185	35	220	13,6	2094		Tamelijk
26	D × E	157	56	213	11,7	1744		Tamelijk
6	N × E	185	28	213	12,4	1806		Goed
5	N × E	157	42	199	14,9	2075	veel	Tamelijk
21	D × E	142	56	198	14,3	1982		Slecht
19	D × E	128	50	178	14,5	1782		Tamelijk
17	D × E	135	21	156	11,5	1583		Goed
24	D × E	128	28	156	16,2	1255		Tamelijk
10	B × E	114	35	149	16,9	1690		Slecht
22	D × E	107	35	142	12,8	1680		Goed
13	B × E	92	42	134	14,1	1200	veel	Slecht
23	D × E	64	21	85	13,	839		Tamelijk
11	B × E	64		64		582	zeer veel	Slecht

B. VERBOUWD OP KLEIGROND IN 1909.

N ^o .	KRUISING.	OOGST AAN GEZONDE KNOLLEN PER H.A.			ZIEKEN.
		GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.	
		H.L.	H.L.	H.L.	
3	N × E	257	85	342	onoogelijke knollen
2	N × E	85	194	279	veel
15	B × E	174	85	259	enkele
18	D × E	148	62	210	enkele
7	N × E	117	74	191	veel
1	N × E	40	142	182	veel
21	D × E	97	40	137	veel
19	D × E	77	34	111	enkele
6	N × E	68	34	102	enkele
20	D × E	62	34	96	enkele
17	D × E	61	45	96	veel
10	B × E	22	68	90	meest ziek
23	D × E	34	22	56	enkele

De letters N, E, D en B beteekenen Negenwekers, Vroege Engelschen, Delicaat en Bremer rooden.

OOGST VAN POTERS VAN UITGEZOCHTE
PLANTEN.

EIGENHEIMERS (KUIPERS).

1908. Oogst van 18 poters van één enkele uitgezochte plant.

1909. Oogst van poters van planten, uitgezocht uit de afzonderlijke oogsten van 1908. Oogst aan gezonde knollen in H.L. per H.A.

N ^o .	K.G.	N ^o .	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.
5	14,86	3	285	78	363
4	14,82	6	277	85	362
2	14,62	2	271	85	356
1	12,96	5	271	82	353
6	12,70	4	257	85	342
3	11,	1	250	71	321

RONDE WOLKAMMERS.

1909.
Oogst van poters van planten, uitgezocht uit de afzonderlijke oogsten van 1908.
Oogst aan gezonde knollen in H.L. per H.A.

1908.
Oogst van 18 poters van één enkele uitgezochte plant.

N ^o .	K.G.	N ^o .	GROOTE.	KRIEL.	TOTAAL.
4	13	15	181	35	216
15	13	4	181	32	213
2	12,5	20	171	35	206
7	11,5	17	157	32	189
6	10,5	13	161	19	180
9	10,	12	151	28	179
13	9,5	25	151	19	170
8	8,5	22	142	19	161
12	8,5	2	117	25	142
1	8	7	114	28	142
5	8	6	121	17	138
14	8	9	95	28	123
3	7				
10	6,5				
11	6,5				
16	5,5				

Poters uit den grooten hoop gekozen gaven een oogst aan knollen van:

	GROOTE.	TOTAAL.
Eigenheimers . .	200 H.L.	233 H.L.
Wolkammers . .	133 „	166 „

De poters van uitgezochte planten gaven dus bij de Eigenheimers steeds een belangrijk grooteren oogst dan poters uit den grooten, hoop bij de Wolkammers slechts van 7 partijen.

De oogst-vermeerdering aan knollen bedroeg bij de

	GROOTE.	TOTAAL.
Eigenheimers	25 — 42,25 %	37,72 — 55,79 %
Wolkammers (van 7 partijen.)	13,53 — 36,09 %	2,41 — 30,01 %